

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4.50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cuvântarea

de deschidere a adunării generale a
Fondului de teatru, rostită de dl
VASILE GOLDIȘ.

I. P. S. Voastră domnilor mitropoliți, P. S. Voastră domnilor episcopi și iubiți oaspeți!

Cu adâncă părere de rău trebuie să anunț, că atât ilustrul președinte al acestei societăți d. dr. Ioan Mihu, cât și vrednicul nostru vicepreședinte d. Virgil Onițiu din motive sanitare sunt împedecați a lua parte la această adunare generală.

Astfel în ultimul moment, ca membru mai vechiu al comitetului, am fost necesitat eu să primesc asupra-mi de astădată conducerea adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru național român.

Regret adânc această întâmplare nu numai pentru motivul, că ea ne-a lipsit de bucuria a avea între noi pe cei doi bărbați distinși ai neamului nostru, dar o regret și pentru cuvântul, că în âst chip această adunare generală, merită să contribuie la înălțarea serbărilor culturale ale națiunii noastre, cari se desfășură cu atâta splendoare în aceste zile pe pământul Blajului sfințit prin atâtea scumpe amintiri, este lipsită de decorul, pe care l-ar fi primit prin conducerea ilustrului președinte ori a vrednicului nostru vicepreședinte.

Și tocmai acum am fi avut mai mare trebuință de înțelepciunea acestor frați ai noștri, când societatea pentru crearea unui fond de teatru român intră în o nouă fază a propășirii spre mărețul scop, pentru care cu adevărat idealism a fost susținută prin atâtea greutăți și îndoieli.

În adunarea generală extraordinară din anul trecut s'a făcut schimbarea statutelor acestei societăți în scopul, ca să avem putința de a ne iniția lucrările pregătitoare pentru inactivarea faptică a teatrului român. Guvernul a încuviințat această schimbare, de statute și astfel societatea noastră se află în fața problemei: ce și cum este de făcut, ca visul frumos al înaintașilor noștri atâta vreme multora dintre noi li-se părea într'adevăr vis în veci nerealizabil, teatrul nostru național român să se înfăptuiască.

E mare și grea problema aceasta, dar ea este totodată și una din cele mai arzătoare, din cele mai frumoase probleme ale vieții noastre obștești căci așa simțim, teatrul român are să devie mijlocul cel mai efectiv pentru desăvârșirea conștiinței noastre naționale și în consecință pentru consolidarea unității culturale a întregului neam românesc, căci teatrul, ce voim a înființa nu va fi „teatrul meserie“, întreprindere comercială, ci trebuie să fie „teatrul artă“, biserică a bunelor moravuri școală de însuflețire și sfânt îndemn spre tot ce este bun, nobil și frumos.

Suntem adânc convinși de adevărul cuprins în cuvintele lui Mihail Eminescu: „Dacă repertoriul e sufletul unui teatru, actorii sunt corpul lui, sunt materia în care se întrupează repertoriul“.

Teatrul național român, pe care voim a-l înființa, trebuie să fie suflet frumos în trup sănătos, căci numai în acest chip el va deveni templul, în care se va lucra cu însuflețire și devotament la făurirea măririi și fericirii națiunii noastre românești.

Și tocmai, fiindcă a sosit ceasul, în care societatea teatrală română are să pună temelie principiilor, cari să fie diriguitoare la cre-

ierea repertoriului potrivit al fitorului teatru român, precum și la creșterea, îndrumarea și angajarea puterilor necesare de actori, trebuie mai vârtos să regretăm lipsirea din mijlocul nostru a președinților acestei societăți, cari ar putea să aibă și îndreptățirea și chemarea, dar și pătrunderea înțeleaptă spre a desemna linii conducătoare pentru rezolvirea problemei frumoase, dar grele, care ne preocupă.

Mie îmi lipsesc doar toate acestea, dar fără îndoială îmi lipsește îndreptățirea, ca dela acest loc să preocup prin ale mele vederi dorințele și hotărârile eventuale ale Onoratei Adunări asupra chestiunilor, cari de astădată vor fi puse la ordinea zilei. Simțesc, că în acest loc nu am alt drept, decât datorința conducerii formale a dezbaterilor onoratei adunări generale.

Problemele date spre rezolvire acestei adunări sunt cuprinse toate în rapoartele Comitetului, cari vi-s'au înaintat. Înainte de a trece însă la acestea îmi țin de cea mai plăcută datorință a aduce adâncă mulțămintă Excelențelor lor Înalt Prea sfințitelor domni Arhiepiscopi și Mitropoliți și Preasfințitelor domni Episcopi ai bisericilor române, cari ilustrează cu înalta lor prezență și această adunare a noastră. Cu atât mai vârtos mă simt dator la aceasta că unul dintre Preasfințiile lor, anume P. S. Sa D. Episcop dr. Miron E. Cristea din Caransebeș a fost totdeauna sprijinitorul cel mai mare al acestei societăți, ba ani dearândul a fost în Sibiu bărbatul de încredere al comitetului nostru. Aș putea acum să termin, dar prilejul, pentru care societatea teatrală își ține adunarea sa generală anul acesta la Blaj, mă îndeamă ca și din acest loc să exprim fericirea noastră, că ni-s'a dat să fim martori și părtași la aceste zile mă-

rețe, la această triumfală sărbătoare a culturai naționale românești.

Soră mai mică, dar soră dulce și iubitoare, Societatea pentru crearea unui fond de teatru a venit cu drag și cu mândrie să ieă parte la nunta frumoasă și veselă a surorii sale mai mari, la nunta, la care cu binecuvântarea tuturor mitropoliților și episcopilor români națiunea română din Ungaria și Transilvania a jurat credință pe veci unității sale culturale, unității sale în cuget și în simțiri.

Din ceruri ne privesc marii arhieriei, cari au fost, și Andrei cu umilință se proșterne dinaintea tronului celui Atotputernic zicând: Ție îți mulțumesc, Doamne, căci văd înoindu-se fii națiunii mele, cum se înoiesc tinerețele vulturului.

Adunarea generală a societății pentru crearea unui fond de teatru național român o declar deschisă.

Stăpânirea pământului prin muncă și carte.

Prelegere care eră să se țină poporului la 28 Aug. 1911, cu ocaziunea jubileului de 50 ani al »Asociațiunei, de Dr. Ambroziu Chețianu director gimnazial. Din cauză neprevăzută a rămas însă nerostită.

E o jumătate de veac, de când cărturarii români, în frunte cu marii vlădici Alexandru St. Șuluțiu dela Blaj, și Andrei Șaguna dela Sibiiu, înțelegând rostul vremii, că în tovarășie este puterea de înaintare, călăuzit și îndemnați chiar, de cuvintele Mântuitorului Isus: *mergând învățați toate popoarele*, apoi că unde se vor adună 2 și 3 în numele său între ei va fi și ajutor le va da, s'au pus la sfat, au urzit și întemeiat, tovarășia, societatea de învățatură: »Asociațiunea« a cărei țintă este cartea română, trecutul, traiul și obiceiurile române, și înaintarea, mergerea înainte a poporului român prin învățatură.

Avut-au ei gândul bun. ca prin lățirea învățaturii în popor, prin întărirea lui în pornirile și obiceiurile cele bune, prin povețe înțelepte, să-l îndrepte pe cărările, cari duc la bine și fericire.

Învățătura într'o mână și năravurile cele bune în cealaltă erau așadar sămânța cu care au pornit ei la sămănat în ogorul poporului nostru; încredințați fiind că singură învățătura nu ajunge și nu duce la bine, ea trebuie să fie însoțită și de năravuri bune, de obiceiuri alese, de podoabe de ale inimii; încredințați că mintea deșteaptă numai când e stăpânită și întărită în

apa năravurilor bune folosește, altcum ea este omului spre stricăciune.

Știau fericții întemeietori, că lumina ce o va purta Asociațiunea, are să fie așezată în feșnicul inimii, și că acest feșnic numai așa va fi tare și va birui lumina dacă el într'una se va răzima pe învățăturile sfinte ale Mântuitorului.

Prăznuind azi »Asociațiunea« împlinirea unei jumătăți de veac, și dându-ne seamă de lucrarea ei de până aci, cu mângâiere putem vesti, că sămânța curată a înaintașilor noștri n'a căzut în pământ rău, ea a ajuns în pământ bun, unde s'a întărit și a crescut. Putem vesti că Asociațiunea înființată de ei, a crescut ca un pom mare, cu rădăcinile întinse în popor, din obolul și jertfa căruia se hrănește și cu crengile peste el, umbrindu-l și dându-i din fructele sale sufletești împărtășindu-l cu sfaturi și povețe prin graiul viu al oamenilor săi, ori prin cărțile tipărite de dânsa.

Din acestea fructe, dorind să vă deie și azi când își serbează împlinirea cu bine a unei jumătăți de veac, cei puși în frunte și cu sfat în îndreptarea ei, m'au încredințat ca eu să vă țin cuvântarea.

Luând asupra-mi îndătorirea de a vă grăi dvoastre, cari a-ți venit, ca să fiți de față și să adaugeți la frumuseța sărbărilor ei din acestea zile, și ca să aduceți prinos de mulțămintă pentru povețele și învățăturile de cari v'a făcut Asociațiunea părtași, am socotit că va fi cu folos, să vă îndrept luarea aminte, *asupra pământului*, ce-l lucrați, și *asupra ierburilor* și altor plante ce cresc din el; cugetându-ne împreună, *cum a lucrat, și stăpânit omul acest pământ în vremiile trecute și cum îl stăpânește el azi.*

Sfânta scriptură ne spune, că la facerea lumii, adunând Dumnezeu în ziua a 3-a apele la un loc, ca să ieasă de sub ele uscatul, pe care l-a numit pământ, a pornit să resară din acest pământ, ierburi (bucate) cari să-și samene sămânța, și pomi cu sămânța în rodul lor, și s'a făcut așa. Au crescut ierburi, cari după coacere își împrăștie sămânța, cum o face aceasta și grăul, când e prea copt, și nu-i secerat la vreme, au crescut pomii cu sămânța în rodul lor, cari împodobesc grădinile noastre.

Ne însă ră apoi scriptura celelalte fapături, și pe urmă zidirea oamenilor, pe cari i-a blagoslovit, i-a binecuvântat Dumnezeu, și le-a zis: *creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și-l stăpâniți;*

dându-le prin acestea cuvinte puterea de a folosi pământul cu toate bunătațile și bogățiile așezate în el.

Ca să poată oamenii folosi pământul, să-l poată stăpâni, le-a dat Dumnezeu ca mână de ajutor ierburile și alte plante, pe cari le-a înzestrat cu puterea mare a vieții, li-a dat adecă tăria, ca din pământul rece și uscat, să facă materii vii, lucruri de folos, cum sunt hrana, hainele, mirosurile plăcute, apoi leacurile și altele; și a lăsat Dumnezeu ca ele să dea nutreț și animalelor, cari ne îndemnează lucrarea pământului și stăpânirea lui.

Că ce putere mare au primit acestea ființe dela Dumnezeu, vom înțelege, cugetându-ne cum sub rădăcinile de grâu, cucuruz (porumb) seacă, orz, pământul se înmoaie, se topește ca să între în trupul lor, unde se schimbă în *fărină* bună de mâncat; cum sub celea de *pom*, *vița de vie* se schimbă, în miere, în dulceată; sub rădăcinile cănepei în *fuior*, *oleiu*; sub a rozmarului, jalei, busuiocului ori izmei se schimbă în *mirosuri* plăcute; în *flori* frumoase, cari ne umplu inima de veselie, și pe cari poporul nostru, cu multă măiestrie le țese în viersurile și cântecele sale, desvălindu-și prin ele bucuria ce o are, dorul de care este frământat, ori jalea, amarul, de de care numai florilor se tânguie; știm, cum, mai departe sub rădăcinile nalbei, măsălaritei, tăbacului și altor buruieni se schimbă în otravă, bună de leac; și cum în urmă sub rădăcinile arborilor, în lemne folositoare și dătătoare de căldură.

Ierburile și alte plante sunt așa-dar ființele rânduite de Dumnezeu, ca să ne ajute la stăpânirea bogățiilor din pământ, rădăcinile lor scot din el comorile; prin urmare cu cât vor fi mai grijite acestea ființe, cu cât ele se vor prăsi mai cu temei, cu atâta vor scoate și ne vor da ca recoaltă din bogăția pământului mai mult.

Prăsirea plantelor, economia e foarte veche, dar multă vreme s'a răzimat numai pe puterea de muncă a oamenilor. Vremurile s'au schimbat însă, și lipsele s'au înmulțit, și prin urmare pământul trebuie să ne dea recoaltă mai bogată.

La chipul cum trebuie silit pământul ca să dea recoaltă mai bună l-a învățat pe om *cartea*, care l-a deșteptat și i-a arătat, că muncă, însoțită de învățatură, sunt două puteri, cari fac minuni în economie, și înaintea cărora pământul își desvălește cu înlesnire comorile.

Dupăce lumea a mers înainte, moștenirea dela părinți, obiceiurile de lucrare ale pământului și cunoașterea uneltelor nice în economie nu mai ajung; ea încă trebuie să fie purtată azi mai cu cap, mai cu pricepere.

Zicerea »ai carte ai parte« se poate înțelege așa, știind carte, vei ști cum se folosești puterea de rodire a pământului, și comorile lui nu vor stă ascunse.

De aceea azi școala și tovarășii în frunte su Asociațiunea, propovăduiesc cu tărie, purtarea mai cu cap a economiei, pentru că ea ne învață ne arată pricina (cauza) oricărui lucru și cunoscând noi aceasta pricină îndată facem lucrul mai cu socoteală.

Invățătura ne descopere, că bucatele scot din pământ lucrurile de trebuințe, ne îndreaptă dară luarea aminte asupra lor, și ne spune cum trăiesc, cum cresc, și cum rodesc mai bine; arată mijloacele prielnice creșterii lor.

În felul acesta a ajuns ea să vestească, că stăpâni pe bogățiile pământului numai așa putem fi, dacă îl lucrăm cu deplină chibzuială. Începând cu sămănatul d. e. ne spune, că sămânța e fragedă, cere așternut moale, așadar pământ bine lucrat, mărunțit, deoarece altcum colțul nu prinde rădăcini, și nu crește.

(Va urmă).

Membrii noi ai Asociațiunii.

Cu prilejul serbărilor Astei jubilar s'au înscris 18 membrii fondatori, 44 membri pe viață și 26 membrii ordinari. Un număr de membrii acesta, care constituie record în aceasta privință, căci nici odată atâtia membrii noi nu s'au făcut cu ocaziunea adunărilor generale. Este de a se mulțumi aceasta însuflețirii ce-a stăpânit sufletele, dar nu mai puțin și zelului comisiunii încredințate cu înscrierea de membrii noi.

Iată și numele noilor membrii fondatori și pe viață.

a) *Membrii fondatori:* „Patria“, inst. de cred. și economii Blaj, Dr. Vasile Bianu medic Buzău, Simeon Pop Mateiu canonic Blaj, Iunio Brut Hodoș, director de bancă Blaj, Amalia Dr. Bran n. Simon soție de adv. Teaca, Gheorghe Pop, consilier ministerial Lugoj, Alma Dr. Pop n. Maior soție de adv. Lugoj, Dr. Gheorghe Popescu, adv. Turda, Dr. Iustin Pop adv. Deva, Dr. Iz. Marcu canonic Blaj, Artimon Blăjan, preot gr. c. Obreja, Eugenia Dr. St. C. Pop n. Macaveiu Arad, Dr. St. C. Pop deputat Arad, Petru de Mocsonyi mare propr. Bulciu, Dr. Emil Babeș, adv. Bpesta, Dr. Tit Babeș adv. Bpesta, Dr. Alex. Pop, med. Blaj, Emil Petran, preot gr-cat. Almaș.

b) *Membri pe viață.* Banca „Pitești“, Pitești, Aniți Dr. Maior n. Bobățiel soție de adv. Cluj, Dr. Stefan Morar, adv. Cluj, Stef.

Crîșan, inv. Teiuș, Aurel Barbu notar Lan-crâm, Dr. Alex. Pop adv. Ceul Silvaniei, Dr. Alex. Dobrescu, medic Szekszárd, Nic Rusu propr. Poiana Arieșului, Aurel Hârșan preot gr. cat. Cenade, Anrel Aron preot gr. cat. Miraslău, Dr. Alex. Nicolescu, prof. Blaj, Iosif Mustețiu, maior Rafna, Dr. Gheorghe Pătă-cenz adv. Turda, Vasile Hătăgan, notar Oarda de jos, Dr. Eug. Tătar adv. Deva, Dr. Stefan Banfi, medic Bucium, I. Harșia Milășel, Dr. Iuliu Morar, adv. Murăș-Uioara, Cornel Meszaros, inginer Bpesta, Dr. Gheorghe Garda adv. Făget, Pompeiu Făgărășan preot gr. c. Belean, Dr. Toma Ienciu adv. Pui, Ioan Corbul, notar la sedria orf. Bistrița, Iuliu Popp, dir. de bancă Gherla, Victor Blășian, inginer suprem, Lupeni, Gavril Precup prof. Blaj, Dr. Eug. Sâmpetrean adv. Zernești, Teofil Crîșan preot Perul, Ioan Maior, provizor metr. Blaj, Dr. Iuliu Maniu, adv. Blaj, Dr. Iuliu Popescu, adv. Turda, Dr. Enea Papiu, adv. Orăștie, Eugen P. Păcurar protopop Sebeșul sășesc, Dr. Alex. Fodor, med. Alba-Iulia, Vasile Morar inv. Murăș-Ludoș, Maria Dr. Pop, soție de jude Ioajul de jos, Simion Corvin jun. comerciant Orăștie, Aurel C. Domșa, redactor Blaj, Aurelia Morar n. Bătăcni, soția de notar Ohaba, Dr. Eugen Mețianu adv. Brașov, Dumitru Evol-ceanu prof. Bran, Tiberiu Eremie, inginer Brașov, Ioan Lăpădat, dir. de bancă Orăștie, Pompiliu Piso, preot gr. or. Cărpiniș.

Salutul

dlui dir. gimn. Dr. AMBROZIU CHEȚIAN, adresat Societății noastre teatrale în numele Blajului.

*Ex. Voastră Dle Mitropolit!
Preasfințiți Părinți Episcopi!
Domnule Președinte!
Onorată adunare generală!*

Sunt șase ani de când Societatea fondului de teatru român, și-a ținut adunarea generală în Sibiu, deodată cu Asociațiunea pentru literatura română și cultura popoului român, atunci, când prin serbări frumoase, s'a inaugurat Muzeul istoric-etnografic al acesteia.

Din voința și cu ajutorul lui Dumnezeu căile acestor societăți culturale s'au întrunit din nou, și de astădată în modestul nostru orașel, unde ați venit ca să vă dați seamă despre munca de un an, și să prăsnuiți împreună, jumătatea de veac împlinită de Asociațiune.

Ați venit Domnule Președinte și onorată adunare generală, în aceasta localitate, în care la anul 1826, s'a urzit și s'a făcut începutul teatrului român, în seminarul teologic dela umbra sfintei noastre Catedrale, unde tinerii clerici au jucat piesa: *Ecloga pastorală*, compusă de clericul Timoteiu Cipariu, marele filolog român; și de unde la îndemnul tinărului cleric Gheorghe Barițiu, istoricului nostru, prin anii 1834—35, a pornit mișcarea teatrului român.

E un fapt foarte îmbucurător, că Asociațiunea, care duce în poporul român facla științei, e însoțită și urmată pe calea culturală de Societatea fondului de teatru, care va avea să poarte în poporul nostru facla artei.

Da, facla artei are chemarea să o ducă,

nu însă a artei, care prin copiarea, reproducerea formelor, ori a colorilor naturale, leagă sufletul omului de frumusețile naturii; ci facla artei sociale, care prin prezentarea fidelă a faptelor, prin înfățișarea în icoane vie a întâmplărilor, nobilizează sentimentele, întărește caracterele din societate, și leagă astfel sufletul omului cu legile nescrise, și necodificate ale moralei creștine.

Dorind, ca Societatea fondului de teatru român să-și poată împlini aceasta chemare frumoasă în timpul cel mai scurt, în numele comitetului filial și al inteligenței române din Blaj, salut adunarea ei generală, și vă zic: Bine ați venit!

Ședința fondului de teatru.

Marti la orele 10 a. m. își ține prima ședință societatea fondului de teatru național român. Ședința e prezidată de dl *Vasile Goldiș*, absentând dela aceasta adunare atât dl prezident *Ioan Mihu*, cât și dl viceprezident *Virgil Oniț*, cari din motive sanitare nu au putut lua parte.

La masa prezidială se remarcă prezența *Ilustrităților* Lor dni episcopi Dr. Demetriu Radu și Miron Cristea. De notari ai ședinței se proclamă dnii Augustin Caliani profesor Blaj și Horia Petra Petrescu. Publicul umple uriașul pavilion din curtea gimnaziului, iar în șirul întâiu răsar figurile Excelenței Sale dlui mitropolit Mețianu și a Ilustrității Sale dlui episcop Hossu și Ignatie Pap, apoi pe rând ceilalți, prefectul Szász József, Gheorghe Pop de Băsești, Cicio Pop, frații Mocsonyi etc.

Dl Vasile Goldiș în o vorbire avântată salută cu bucurie pământul bogat în tradiții naționale a Blajului. Schițiază pe scurt momentele mai însemnate din trecutul Societății teatrale. Desvoaltă principiile conducătoare ale ei și arată problemele de cari trebuie să fim preocupați pe viitor. Anunță cu regret, că prezidentul Societății dl Dr. Ioan Mihu și viceprezidentul Societății Virgil Oniț din motive sanitare nu au putut lua parte la ședințele de acum.

După aceasta ia cuvântul Ps. Sa dl Episcop al Caransebeșului Dr. Miron Cristea și într'o cuvântare plină de căldură și de sentiment național îndeamnă publicul la sprijinirea tuturor societăților noastre culturale și în special la sprijinirea Societății de teatru român. Publicul primește cuvântarea Ps. Sale cu frenetice aplauze. Dr. A. Chețian salută comitetul în numele Blajului, la ce răspunde prezidentul, mulțumind pentru buna primire și ospitalitate.

Prezidiul anunță societățile cari și-au trimis reprezentanți la adunarea generală și anume:

Asociațiunea, pe dl v.-prezident Andrei Bărsanu.

Asociațiunea maramurășand.

Reuniunea învățătorilor din Bănat.

Reuniunea română a învățătorilor din jurul Năsăudului.

Se trece la alegerea comisiunilor și anume:

Pentru cenzurarea raportului general se aleg următorii domni: Dr. Seni, Dr. Tripon, Dr. Branște, Dr. Bălan.

Pentru cenzurarea socotelilor: Dr. Cor. Pop, Izidor Pop, Titu Hațeg, Ariton Popa, Dr. C. Pavel.

Pentru înscrierea membrilor: Dr. Chețianu, Dr. Niculescu, Nic. Bogdan, Nic. Togan, Dr. Boila.

Fiind cu aceasta ordinea de zi exhaustivă, se trece la disertații. Pentru ocazia aceasta e anunțată disertația dlui Val. Braniște, pe care o vom publica în întregime cu altă ocazie. După care ședința primă a Societății teatrale se încheie.

Prânz festiv.

Excelența Sa P. Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa a dat Marți în 29 c. n. un mare prânz festiv, la care pe lângă prelații înaltului cler — au fost invitați următorii:

Ladislau Papp asesor sedr. orf. pens. Cluj, dr. Nestor Oprean avocat, Nicolae Solomon protopop Ludoș, George Coșbuc, Ioan Luca Caragiale, Ioan Stefan Paulian profesor Turnu Severin, Berloja Avram jude de curie, Ioan Mezei, General Pilat, General Șandru, dr. Valer Moldovan Turda, Vasile Ștefănică director gimn. Beiuș, dr. Octavian Domide eanonic Gerla, dr. Tripon avocat Bistrița, dr. Izidor Pop avocat Lugoj, Mihail Străjan Romul Pop jude de tribunal, dr. Ioan Scurtu prof. București, Evolcean prof. I. Ursu prof. univ. I. Vuia prezidentul reuniunilor inv. din Bănat, dr. Iustin Pop avocat, Halița vicar Năsăud, Nicolae Vecerdea, Iosif Blaga, George Dima, Jarnic Urban (Praga) dr. Ioan Bian profesor univ. Ioan I. Ghika deputat, Seveanu secretar de stat, Nicolae Brânzău, Simion Mehedinți prof. univ. George Pop de Băsești, toți membrii din comitetul Asociațiunii și Soc. pentru fond de teatru în frunte cu Andrei Bârșanu, Petru Mocsonyi de Foen, Anton Mocsonyi de Foen, aviatorul Aurel Vlaicu, dr. Teodor Mihali deputat, dr. Ștefan Pop deputat, dr. Nicolae Șerban deputat, Vasile Damian deputat, Romul Ciorogariu, Sextil Pușcariu, dr. Nicolae Oncu avocat, dr. Valer Braniște, dr. Coriolan Pop Oradea mare, dr. Ioan Ciordaș, dr. Ștefan Edélyi Orăștie, dr. Horea Petrea Petrescu, Nicolae Petrescu, Aurel P. Bănuțiu, I. Paul secretar minister. de culte București, Titu Hațeg Lugoj, Ioan Lengher Brașov, Ioan Lăpădat Orăștie, Dr. C. M. Murgoci prof. București, Dr. Daniil C. Clain Ploiești, George Proca Sibiu, Iacob Mureșan Blaj, Emeric Pop, Francisc Hossu-Longin, Petru Barbu Caransebeș, dr. Mladian Manolescu, dr. Tit Babeș avocat, Szász Iózsef comite suprem, Folyovic secretar, Eugen Meșian protopisc Brașov, George Pop dir. de finanțe, Aron Papiu, Nicolae Zigre secretar metrop. dr. George Popescu, dr. P. Cornean secr. epis. Caransebeș, I. Raducan, Duca deputat România, Ionaș prof. dr. Racotă medic Sella, Dr. Iuliu Hossu secr. epp. Lugoj, Ioan I. Ghika deputat Giurgiu, N. N. Savean deputat București, G. Murgoci prof. geol. București, S. Mehedinți prof. București, I. S. Ordeanu revizor agricol. București, Daniel C. Klein ingin. silvic Ploiești.

Joi în 31 c. n. Exc. Sa a invitat la masă pe artiștii, cari au rolat la serbări ș. a.:

Dna Aristița Romanescu București, Iacob Mureșan cu Dna Blaj, George Coșbuc București, Petre Liciu București, Zaharie Bârșanu București, Dna Olimpia Bârșanu București, Nicolae Corfescu București, Dna V.

Carșai, O. Mureșianu, V. Popovici, A. Zeiler, I. Crișan, St. Mărcușu, Petru Locusteanu redactor la „Viitorul“ București ș. a.

Telegrame.

Prezidiul Asociațiunii a trimis următoarele două telegrame:

*Cabinet Kanzlei Apostolicher Majestät
Vien*

Arhieriei Românilor de sub coroana Sf. Ștefan și toți membrii asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român întruniți în adunarea generală din Blaj, spre a serba a 50. aniversare a întemeierii acestui așezământ cultural își aduc cu recunoștință aminte de bunătatea Majestății Sale Preagrațiosului Nostru Monarb, care a încuviințând la anul 1861 înființarea Asociației a dat un razim puternic limbei și culturai române și mijloc sigur de înaintare spre binele și prosperarea patriei. În aceste momente solemne miile de membrii ai Asociațiunii depun cu încredere fiască la treptele Prea Înaltului Tron omagiile lor de alipire, credință și supunere nestrămutată față de Capul încoronat al patriei noastre.

*Presidiul Asociațiunii
Andrei Bârșanu.*

*Duale Dlui V. Stroescu,
Odessa.*

Adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, serbându-și în Blaj jubileul ei de 50 de ani sub conducerea părintească a tuturor arhierilor români din patrie, în fața zecilor de mii de cărturari și țărani, întruniți din toate părțile în acest vechiu focar al culturai române, a hotărât cu însuflețire nemărginită să Vă exprime sentimentele sale de grațitudine pentru generoasele binefaceri, cu cari DVoastră sprijiniți nizuințele culturale ale poporului nostru, care Vă va păstră totdeauna o caldă recunoștință, mulțumește lui Dumnezeu, că prin rostul DVoastră a dăruit mult încercatului nostru neam, în aceste zile grele, un atât de puternic razim al existenței sale naționale.

*Presidiul Asociațiunii
Andrei Bârșanu.*

Au sosit în decursul serbărilor următoarele depeșe:

Câmpina. Onoratului prezident al Asociațiunii Culturale Române Blaj Ungaria.

Din satul meu de naștere provincia Câmpina, unde mă aflu azi, gândul mi-e îndreptat la Blaj, unde frații Români fără deosebire confesională adunați din toate părțile, sărbătoresc munca culturală de o jumătate de veac a neamului și pomenesc pe apostoli ei, cu toată inima mă asociez la aceasta înămnată sărbătoare și împreună prăznuind să zicem Dumnezeu să ajute cultura noastră românească, să trăiască și să înflorească. — *Pimen* mitropolitul Moldovei.

A fi cu sufletul în mijlocul DV. nu poate supăra pe nime, îngăduiți aceasta până când vremuri mai bune vor face pe acela, care vi-s'a făcut tovarăș de muncă să poată fi și tovarășul bucuriilor DV.

Jorga.

Dr. Vasile Lucaciu,

Blaj.

Urez congresului isbândă. Razele de lumină să încălzească inima, să deștepte conștiința și să întărească caracterele tuturor Românilor.

Constanța. *Sava Șomanescu.*

*

Societatea română de știință Vă urează cale lungă și luminoasă în viitor.

Secretar perpetuu
Istrati.

*

Salutăm cu respect și recunoștință adunarea gen. jub. a Asoc. rugăm pe Dumnezeu să reverse binecuvântarea sa asupra activității DVoastră.

Președintele secțiunii Ligei
culturale Secretar
Dimitrescu.

*

Câmpina: Cu inima și cu sufletul cu voi și pentru voi.

Istrati.

*

În numele Ligei culturale secția
Giurgiu.

Aurel Scurtu.

*

În numele comitetului central al soc.
ortodoxe naționale a femeilor române.

Anastasia Filipescu.

*

În numele Asoc. rom. pentru înaintarea
științelor.

Seca Istrati.

*

În numele poporului din Câmpulung.

Primar
Mușatescu.

*

Prezidiul societății „muzeum“ din
Ardeal, salută Asociația.

Prezidentul *Secretarul*
conte *Eszterházi.* *Kelemen.*

*

Redacția „Românul“ și „Poporul Român“.

*

Despărțământul Beiuș.

Dr. Cozma.

*

Românii Lugojeni.

Dr. Dobrin.

*

Soc. „Andrei Șaguna“ Sibiu.

*

Reun. inv. Români dela Arad.

Prez. *Ios. Moldovan*

*

Aceiași din dieceza Caransebeșului.

*

Despărțământul Bogșa.

Prez. *Marcu.*

*

Cojocna

Protopopul *Hafiegan.*

*

Despărțământul Bistrița.

Onișor.

*

Despărțământul Brașov.

*

„Doina“ Câmpeni.

*

Românii din comuna Borșa Clujului.

*

Românii din Marghita.
*
Românii din Cacova.
*
Preotul Ioan Sonea Reteag.
*
Românii din Wallishof.
*
Românii de lângă Tisa.
*
Poporul din Cig.
*
Suceava, școala română.
*
Vármező, Clerul gr.-cat.
*
Românii din Deva.
*
Românii din Reșinar.
*
Românii din Oravița.
*
Românii din Câmpeni.
*
Meseriașii din Câmpeni.
*
Șinca veche.
*
Timișoara.
*
Sinaia.
*
Râmnicu-Vâlcea.
*
Viena.
*
București.
*
Câmpulung.
*
Viena.
*
Constanța.
*
Reghinul-Săseșc.
*
Bazna.
*
Covrig. Racașdia.
*
Orădani.
*
Gherla.
*
Lugoș.
*
Românii din Arad.
*
Românii din Bistrița.
*
Mezőtelep.
*
Iosif Soicu.
Aurel Cosma și Lucia Cosma.
Dr. Alex. Florescu.
Dr. Bresescu.
Ciurcu și soții.
Mircea.
Familia Petrișor.
Dr. I. Popoviciu.
Sava Șomanescu.
Onigaș.
Virgil Onișiu.
Zigre.
Gheție.
Protopopul Muntean.

Krașova.
*
Sarmaság.
*
Năsăud.
*
Băile Erculene.
*
Rodna veche.
*
Făgăraș.
*
Turda.
*
Românii din Deda.
*
Gyergyószentmiklós.
*
Brașov.
*
Românii din Nagymajtény.
*
Românii din Hațeg.
*
Panciova.
*
Sibiu.
*
Nagybecskerek.
*
Caransebeș.
*
Alibunar.
*
Fondul de teatru.
*
Scuzați absența mea pentru mine atât de dureroasă. Gândul meu este la Voi. Thalia română crească, înflorească.
*
Din tabloul înălțător prezentat azi pe scenă Blajului, unde capii Bisericii, în numele culturii naționale își dau mâna, inspirată Thalia română își îndreaptă sborul spre idealul național. Pentru Românii Iugoieni
*
Marile Serbări din parcul Carol I. (Filaret, București).
*
Activitatea intensă cu care se lucrează de atâta timp pentru marile serbări populare ale Ligii Culturale din zilele de 28, 29 și 30 Aug. le-a asigurat încă de mult cel mai strălucit succes. N'au fost altă dată atari serbări pentru care publicul din toată țara, dela orașe și dela sate, să depună atâta interes, să le urmărească cu atâta atențiune, să le aștepte cu atâta nerăbdare.
*
Și în adevăr că avantajii excepționale de călătorie cu *reducerea generală de 75%*

Virgil Pop.
Alex. Aciu.
Țișca.
Crăciunescu.
Tămaș, Colceriu.
Dr. Șenchea.
Vlăduț.
Câmpianu, protopop.
Săbădean.
Dr. Penția.
Voileanu.
Dr. Clirici.
Dr. Bădescu.
Miclea.
Blaj.
Virgil Onișiu.
Dr. Iosif Blaga.
Blaj.
Dr. Gh. Dobrin.

la dus și întors pe toate liniile C. F. R. de ori unde până la București, este un lucru atât de rar, în cât nu știu, cine nu va căuta să profite de acest prilej pentru a veni la București și la serbările „Ligei“.

Șapte zile se va călători cu această reducere de 75% și anume:

Pentru dus dela 26—30 August, iar pentru întors dela 28 Aug. — 1 Sept. inclusiv. Reducerea e acordată pentru toate trenurile și pentru toate clasele.

Zilnic sosesc cereri de câte 20—30 bilete de legitimație din comunele rurale. Înștiințăm prin aceasta pe onor. public, că nu se face călătoria cu cărți de legitimație individuale. Ar fi și imposibil de satisfăcut toate cererile. Oricine merge în zilele amintite (26—30 Aug.) la gară și cere bilet de tren pentru București pentru serbările Ligei, va căpăta biletul cu reducerea de 75%. Ca legitimație pentru dus vor servi biletele loteriei Ligei, care se iau dela cassa fiecărei gări deodată cu biletul de tren. În cazul când la vre-o gară se vor termina biletele de loterie, se vor lua dela stațiunea următoare. La înapoiere se vor prezenta biletele de intrare la serbări, care se dau gratuit, participanții primind un bilet de loterie în schimbul plății a 1 leu. Deci toți ceice iau parte la aceste grandioase serbări au și șansele unuia din cele 773 câștiguri în valoare de 65,000 lei din loteria Ligei. Tragerea I. este la 21 Noemvrie iar a II-a în Maiu viitor. Biletele sunt valabile la ambele trageri.

Acestea toate împreună cu bogatul program al serbărilor au contribuit ca toți să aștepte Serbările Ligei cu o nerăbdare destul de explicabilă de altfel.

Maestrul I. Mureșianu și „Doina“ din Turnu-Severin.

Maestrul Iacob Mureșianu, distinsul nostru compozitor, a primit, drept răsplată pentru munca intență, ce a dezvoltat și cu acest festiv prilej, următoarea scrisoare dela „Doina“, cea mai veche societate muzicală din țară, cu nrul 38/1911:

Mult stimat și Ilustre Maestre, Față de munca fără preget, ce ați depus pe ogorul culturii naționale românești și față de izbânda strălucită, la care ați știut duce și înălța prin magnificele DVoastre compoziții, comitetul societății noastre, în ședința sa dela 9 c. după propunerea subsemnatului, V'a proclamat în unanimitate Membru de onoare.

Fericiți și cinstiți a Vă comunica aceasta, binevoii, Mult stimat și Ilustre Maestru, a primi expresiunea deosebitei stime și admirațiuni ce Vă păstrăm. Turnu-Severin 10 Aug. 1911.

(L. S.) Președinte: Paulian.

Secretar: E. Nemiș.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

67

PARTEA A ȘAPTEA.

I.

Glava se alipia cu credință de Jaghienka, dar iubia din inimă pe Anulia. Când Jaghienka i-a spus să însoțească pe Zbisko, el primi bucuros mandatul.

Pe Mazko nu-l ținea de adevărat stăpân și pentru aceea nu și-a ținut de datorie să împlinească porunca de-a rămânea în Spichov. Cugeta că în calitate de prizonier al tatălui Jaghienkei, el e dator cu supunere singur Jaghienkei și lui Zbisko. Pește puțin timp s'a pornit la drum și s'a dus la Jaghienka.

— Permiți să-mi iau rămas bun dela tine?

— Pleci azi?

— Nu, ci numai mâne în zori de ziuă, Smund e tare departe.

— Poți să-ajungi pe Mazko?

— Abia cred, căci el a plecat mai înainte cu câteva zile. Și ca să nu mă întâlnesc cu germânii, trebuie să fac un încunjur mare.

— Și ce ai auzit de războiu? — întrebă Jaghienka.

— Nu mult. Vitold dădu cruciaților provincia Smund încă mai înainte de-a pleca împotriva tătarilor, ca nu cumva în absența lui aceștia să năvălească în țară. Dar Germânii jefuiau această provincă, încât locuitorii ei au fost siliți să se răscoale împotriva lor.

— Dar Vitold ce a făcut?

— La început s'a dat pe partea cruciaților, ca să sufoace rescoala, dar s'a convins, că poporul are drept, și că cruciații tratează cu ei foarte aspru. Când și principele s'a convins de toate aste, nu numai că i-a apărât, ci însuși le-a dat ajutor și astfel erupse războiul.

— Sunteți fericiți voi bărbații? — zise Jaghienka. Tu acum te duci și eu sunt silită să rămân aici, nici nu știu ce se va întâmpla cu voi!

— La timpul seu eu te voiu în cunoștința despre toate, — răspuse Glava.

— Dumnezeu să-ți răsplătească bunătatea! — zise Jaghienka.

— Sunt serv credincios al tău, dă-mi ceva suvenir pe care se o am și să o port cu mine și în toiul luptelor.

— Ce? — întrebă Jaghienka mirându-se.

— O frunză, doar, pe care mi-o voiu lega-o de mână, ca să mă mângâie în ora morții mele.

— Nu cere tu dela mine, eu sunt așa de nefericită, încât suvenirul meu nu ți-ar putea procura nici o bucurie și noroc — zise Jaghienka.

Apoi erupse în plâns și întristată își întinse mâna credinciosului servitor.

— Scoală — zise ea — la timpul său Anulia îți va da ceea ce tu dorești.

Indată chiemă în lăuntru pe Anulia, ce era în cealaltă odaie, de unde auzise totul.

Glava surprins abia putu zice:

— Acum merg în războiu... Doar nici nu mă voiu reîntoarce... Mă deplângi Anulie?

— Da! — răspuse fata plângând.

Glava îi sărută mâna și dacă Jaghienka n'ar fi fost de față ar fi și îmbrățișat-o chiar, dar așa s'a reținut.

— Dă-i ceva de suvenir! — zise Jaghienka.

Anulia îi dete învălitoarea părului ei.

Glava o primi cu drag și și-o puse în sân. Nu durmi toată noaptea, ci ascultă sfaturile lui Kaleb și alui Tolima, cari îi arătară calea pe unde trebuia să plece.

— Fii prevenitor îi zise Kaleb. Dumnezeu să fie cu tine! Eu voi ruga pe Tatăl cel ceresc să vă poarte de grije și să vă reîntoarceți împreună cu Danusia.

— Mulțumesc — răspuse Glava — Va fi ce e drept, dar dela inimic vom lua toată prada!

— Așa-i! — zise Tolima. — Pe mine însă mă neliniștește împrejurarea, că de câte ori vorbim de față, Jurand totdeauna privește cu ochii spre cer, cași când ea ar fi acolo.

— Cum să o văză când e orb? — zise Glava.

— Să poate că omul își pierde vederea și totuș observă lucruri pe cari altul nu le vede. Pe cei slabi Dumnezeu îi apără, și ce păcaț a putut comite fata aceea?

Zicând acestea și-a luat rămas bun și intră în capelă să facă misă de dimineață; Glava însă împreună cu doi soți ai săi plecă spre drumul necunoscut.

* * *

Mai întâiu Glava merse în curtea principelui Janush. Aici s'a susținut și Mazko cu două zile mai înainte, dar a plecat în Smud, unde se află și Zbisko.

Nicolae Dlugolas i-a spus multe despre războiu. Ca mare magistrul al ordului germân trimise la Papa legați și la celelalte curți domnitoare din Europa. Regele polon se vedeă a fi pe partea lui Vitold și deși cruciații l-au încărcat cu daruri n'a voit să păsească pe partea lor. — Din cauza aceasta ordul germân s'a pregătit de războiu, pe la hotare a ridicat fortărețe întărituri și șanturi.

Vitold spuse, că va recupa Smud-ul. Din cauza aceasta trimise acolo pe Skirvoilt cel mai renumit căpitan al său, care pustii cu sabie și foc, posesiunile cruciaților; fortăreața Smud o recupă, iar orașul Kovn, ce era un adevărat cuib a cruciaților l-a dărâmat de tot.

Pe Glava l-au îmbucurat veștile aceste. Nici nu s'a oprit în Cersk, ci înainte de-a dreptul prin pustia ce se extinde între Mazovia și Litvania până la Smud.

După călătoria de o săptămână ajunsese în apropierea orașului Kovn, unde poposiă oștirea mare alui Skirvoilt. Aici a dat de Zbisko și de Mazko, cari sosiră cu două zile mai înainte.

Mazko s'a supărat pe el pentru că n'a rămas în Spichov, dar Zbisko îl iubiă mult din momentul, când la o vânatoare i-a scăpat viața.

— Am venit mai ales, ca să duc veste domnișoarei rămasă în Spichov, căci ar fi nefericită în cazul când Zbisko ar surprinde-o

împreună cu Danusia, fără ca ea să știe ceva de această vizită.

— Aici n'ai nici un amestec! — zise Mazko iritat.

— Știu, dar mi-ar plăcea să fiu și eu spre ajutor. Aici sunt mai multe castele germâne și poate să aflăm în unul din ele pe Danusia.

— Cum, cum? — întrebă Zbisko cu degrabă.

— Așa că bătrânul Siegried aici aduse pe Danusia, cel puțin așa se vorbește în Citna și în alte locuri.

Mazko aducând ceva de ale mâncării îi întrerupse:

— N'ar fi conzult să atăcăm vre-un castel?

— Eu încă m'am cugetat — zise Skirvol, care încă se alătură lângă ei.

Și pe care să-l bombardăm?

— Noul Kovn.

— Bine zise Mazko.

— La arme, așadar! — zise Skirvoilt și eși din odaie.

Ceialalți încă eșiră cu toții să se pregătească și să se înarmeze și să plece la drum.

(va urma)

„Indărăpt la sf. Biserică“

— Cartea unui convertit. —

de Ioan Georgescu.

Știința și credința, după părerea multora, mai ales din zilele noastre, s'ar eschide ca polii contrari ai acelor magnetice; învățat pare a fi una cu necredincios. Acestea se propovăduiesc adeseori de pe catedrele universităților și și mai adesea în organele de publicitate de tot soiul, dintre cari foarte multe nici nu au altă menire decât să „derobească“ (sic!) omenimea din cătușile „superstițiilor religioase“ seculare, înțelegând sub aceste organe întregă presa ateistă războinică a francmasonilor („liber-cugetătorilor“), socialdemocraților etc.

Glasuri de acestea la noi Românii din Ardeal și Țara Ungurească, slavă Domnului, până acum nu s'au prea auzit decât doar cu prilejul nenorocitului Ferrer, când au fost seduse și foile noastre de cele străine, anti-creștine.¹⁾

Și totuși ca cea strașnică desmintire a pretinzelor conflicte dintre știință și credință, în afară de faptul că contradicție²⁾ teoretică între aceste două surori nici nu e cu putință, având fiecare casa și masa sa, adecă domeniul său bine determinat, încât vrajba între ele numai capetele învrăbite cu legile minții sănătoase își pot închipui, ca o minunată ilustrare practică a acestui adevăr teoretic ne provocăm la împrejurarea că în toate

¹⁾ Mai multe despre cazul Ferrer la Dr. V. Suci: Raportul dintre religie, știință și societate. Blaj 1910 pag. 10 și urm.

²⁾ Foarte nimerit zice A. C. Cuza: Poesii, Epigrame și Cugetări în prosă. Vălenii de munte 1909 p. 182: „Știința și credința se complinesc, nu se exclud, stăpânind fiecare provincii deosebite din aceiaș împărăție a adevărului. Dușmănia dintre dănele, e războiu civil, — care nu se încinge decât în imperiile rău organizate. (LIX.)

timpurile și în toate locurile adevărații¹⁾ oameni de știință și de artă nici când nu s'au războit cu credința și cu Dumnezeu (să ne aducem numai aminte de-un Newton, descoperitorul legilor gravitației care ori de câte ori auzea numele lui Dumnezeu, își descoperea capul, sau de un Pasteur, fondatorul microbiologiei moderne care tot asemenea a fost adâncă religioasă); ear dacă s'au greșit în tinerețile lor și au alunecat pe cărări neiertate, trăgându-și pe urmă seama și-au revenit în fire și s'au împăcat, — înțelegem pe marii convertiți din toate timpurile și din toate locurile, căci dacă-i adevărat că a greși e lucru omenesc, tot atât de adevărat este, că a rămânea cu răutate în greșală, e nebunesc (cujusvis hominis est errare, nullius nisi insipientis est in errore perseverare.)

(Va urmă).

Loc deschis.

Pentru biserica din Pata.

La colecta de până acum se mai adaug: 10 credincioși din Pata lucrători în America 300 c. din cari la dorința lor s'a ridicat în cimetariul dela biserică o cruce frumoasă ce a costat 265 c; restul de 35 c. s'a adăugat la colectă:

Apoi din America — orașul Pittsburg dela frații noștri iubiți am primit următoarele sume:

S. Rus din Pata 25 cor. A. Poruțiu I. din Pata 20 c. I. Miron din Pata 10 c. N. Hiriț Aiton, I. Murășian Aiton, T. Balea Aiton, câte 10 cor. G. Dordoi Aiton, M. Hreți Aiton, I. Dragoste Redin, P. Nicula, Feleac, V. Berchișan Aiton, M. Suciul Iuța Aiton, V. Borsian stejar Aiton, M. Boroș Aiton, S. Ferenc Aumusfalac P. Pădure Racovița, I. Manciu Reșița, M. Ciologa Vrâniț, P. Botescu Superior, G. Morariu Sanpaul, câte 5 cor. G. Rusu Mucuş, I. Moldovan Banabic, N. Iancu Racovița, D. Econom Abela-Macedonia, I. Oros Cidras, I. Popovici Samuş, R. Sereșan Darluț, V. Crăciun Proștița, P. Gădalean Sumuşfalău, G. Gabor Sumuşfalău, M. Csabai Aiton, V. Zsisa Aiton, I. Făgădariu Aiton, N. Şipoș Aiton, I. Bondoi Aiton, I. Domița Aiton, I. P. Flore Aiton, P. Ferenc Aiton, D. Pașcu Heitur, I. Ionaș Şioala, A. Câmpăan Mou, I. Baltescu Mohu, I. Stoica Mohu, V. Balu Tușin, I. Jula Siliuş, E. Boeriu, I. Conja, I. Rotariu Veltiu, V. Rotariu Veltiu, Ş. Vasiliu Veltiu, I. Comanicu

¹⁾ Mai multe despre aceasta e scris la Dr. V. Suciul o. c. Dintre învățați Români pe lângă Dr. N. Paulescu la care dr. V. Suciul se provoacă atât de des, credem că nu trebuie preterăți regretatul botanist Porcius, apoi distinsul profesor G. Munteanu-Murgoci, care în frumoasa-i vorbire, pe care n'a vorostit-o la mormântul lui Şaguna zice: „Venind aci, vreau să spun o vorbă și ca om de știință, și să accentuez nu numai că azi știința merge pe așa căi, încât nici nu se poate presupune un conflict între religie și știință, dar că în special pentru aceasta serbare ce ne adunăm aci, Românul ce lucrează ca gânditor și cercetător în laboratorii e dator să aducă omagii memoriei lui Şaguna și laudă lui Dumnezeu ca și Românul ce servește ca spiritual în biserică Domnului, sau ca învățător la catedră.” „Sămănătorul” 1909 pag. 841/5.

Veneția de jos câte 2 cor. 50 fil. N. Roman Veneția de jos, I. Tom Vecerd, H. Sigal Homstead (jidani). D. Gergely, D. Cataracniug Suceava, P. Mitrea Suceava, G. Mănase Suceava, N. Pria Mohu, D. Huruhean Mohu, D. Hurubean Mohu, S. Vlad Noui săsesc, câte 1 cor. 25 fil. I. Goga Țiapu, 1 cor. G. Gridela Țiapu N. Pria Mohu P. Măcaveiu Bungard câte 50 fil. Ion și Ana Dușe Sibiu, G. Barau Vaidacuta I. Cenani Sumuşfalău A. Cărean Aiton, A. Pal Aiton, I. Radu Bucea, P. Popa Țiapu, Ş. Căndea Țiapu, N. Căndea Țiapu, I. Preda Mohu, N. Mioara Părău, N. Radu Bucea, I. Slavu Mohu, P. Giula Aranyos-somf., I. Solomon Velt, N. Bistrițian Velt E. Varga Veseud, P. Moise Dud câte 1 cor. 25 fil., A. Roșu Țiap, S. Simeon Casolt câte 1 cor. V. Dudaș Hodileag 10 cor. A. Mureșan Aiton 6 cor. 25 fil. B. András Aiton 2 cor. 50 fil. M. Peter Aiton, I. Petean câte 5 cor. Vica și Maria Părău Cetatedebalta 2 cor. 50 fil., I. Morariu Şeica mare 1 cor. 25 fil. P. Hațiegan Blaj 1 cor. G. Hațiegan Blaj 50 fil. G. Pența Proștița, I. Marcu Țiapu V. Cermănac Proștița câte 1 cor. 25 fil. I. Chisăliță Frăua 2 cor. 50 fil. Intreaga sumă a fost: 313; spesele schimbării în America 13 cor.; rămâne suma de 300 cor.

Mulțumite sincere bravilor noștri colectanți Ales Poruțiu, Samoilă Rus și Ion Miron pentru ostenele avute cu colectarea, iar celor cari din câștigul așa de amar agonisit pe pământ străin au binevoit a ajuta biserica mea, mulțumindu-le adânc, rog pe Tatăl ceresc să le ajute și răsplătească cu bine fapta lor. *Mihail Hodárnău* preot.

Posta Administrației.

Simând pe 1911 întreg. *Fegernic* pe 1911 sem. 2-lea. *Petros* (p. Pui), pe 1910 și 1911 pe trimestrul prim (—1/6). *Suatul maghiar* (distr. Cojocna), pe 1911 sem. 2-lea. Foaia Vă merge la parohie încă din 1 Ian. 1908. Acum se va schimba adresa, dar pentru aceea binevoiti a îngriji, ca să se plătească și restanța de pe timpul antecesurului. *Beiuș*, *Casina*, pe 1911 trimestrul al doilea (1/6—31/8). *Nandra* pe 1911. *Krasznahivég* pe 1911 întreg. *Decănești* (Bihor), a Conto restanței anilor trecuți. *Lozna mare* pe 1911 întreg. *Micoșlaca* pe 1911 întreg.

Tuturor pe cari îi privește. Rugăm a ni-se semnală, de cumva i-s'a pus nume maghiar comunei, ori postei de pe urmă, pentruca să nu întâmpinăm nici unii, nici alții neplăceri cu expediarea, respective primirea foiei. Intrucât aceasta nu ni-s'ar notifica din părțile intererate, — nu putem lua răspundere pentru eventuale neregularități.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misiionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea” sub titlul de „Vestitorii credinței”. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Antologionul sau Mineful tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Proprietar-editor: Aurel C. Domsa.

Redactor responsabil: Augustin Gruița

Se caută 2 băieți pentru franzelăria lui:

PETRU MOGA

Blaj—Balázsfalva. Strada Tipografiei

(67) 3—4

Muschong. Băile Buzias
Phönix apă minerală de Buzias

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșică de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 64—7

Nrul. 89—1911

70 (1—3)

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea Școlii gr.-cat. din Coșlariu (Koslárd), prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 300 coroane adecă treisute coroane la oficiul parohial gr.-cat. din Coșlariu cel mult până la 15 Septemvrie 1911 la 2 ore p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 20 August 1911 sub Nrul 6642 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din loc.

Coșlariu, la 10 August 1911.

Filip Pojar,
parohi gr. cat.

Petru Bogăiu,
curator.

MÁTYÁS ŞI TRATTNER

rafinată şi depozit liber de spirt, stabiliment pentru denaturare de spirt
în **BARÓT** (cott. Háromszék).

Fabrică (ferbe) şi livrează pe lângă condiţiunile celea mai favorabile
spirt brut, rafinat şi denaturat.

Provocându-Va la această foarte cereţi oferte de preţuri.

(56) 10-26

MOBILE!

cine voieşte se cumpere mobile
bune şi trainice să se adreseze
cu deplină încredere lui

D. Schmidt

negustor de mobile şi măsar în

Medias—Medgyes,

care are un depozit bine asor-
tat cu tot felul de mobile,
precum: scaune, divanuri, icoane,
oglinzi, apoi mobile de lemn
moale şi rechizite de culină.

(50) 13-25.

Carte de cêtre maghiară pentru cla-
sele: V. şi VI. a şcoalei primare cu limba
de propunere română, de *Ioan F. Negruşiu*
şi *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru
şcolile primare prin ordinul ministerial Nr.
5,9421—1910.

Cancelarie administrativă
şi birou de informaţiuni
în **Budapesta.**

Procur şi dau informaţiuni în toate
afacerile procesuale, extraprocesuale, admi-
nistrative şi comerciale; mijlocesc împrumu-
turi personale, hipotecare şi amortisaţionale
ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări,
vânzări, exarendări de bunuri, maşini, motoare
şi alte rechisite economice; finanţez parcelări
de moşii; esoperez ajutoare de stat pentru
preoţi, învăţători, şcoli şi pentru cumpărarea
de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de
comande comerciale eventual şi la bursă.
prompt pe lângă taxe moderate şi anticipaţie
pentru corespondenţă.

Dr. Constantin Manea

(31) 27-52

advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferinţele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
vieţa noastră. — Mărime 44/68 cm.

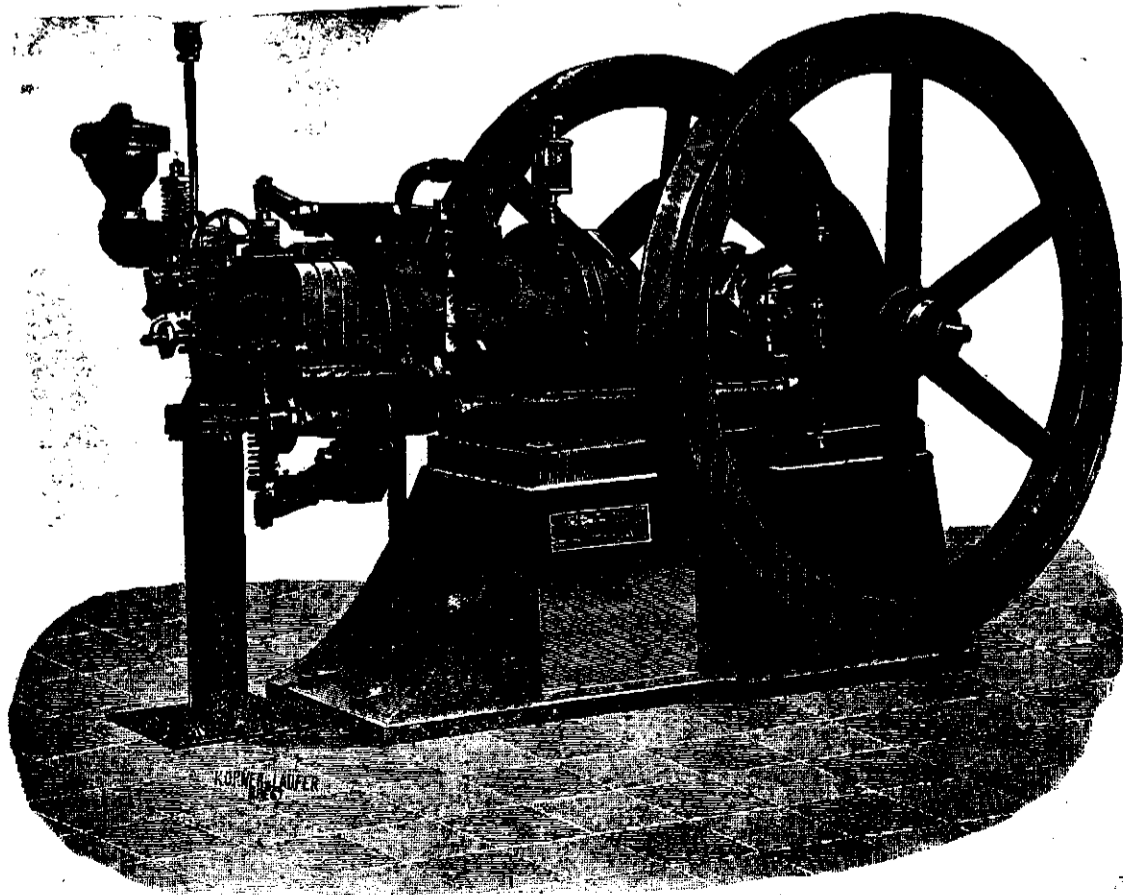
Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Preţul freat
220 cor.

Sprijiniţi industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAŞINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázsfalva.

Subscrisul recomand celea mai
practice **pluguri** şi **maşini eco-
nomice.** În depozitul meu se află
totdeauna gata celea mai renumite
motoare de benzin, locomobile
şi garnituri complete pentru
imblătit cu motor. Motoare
de benzin stabile, motoare
pentru gaz sugativ. Mori de
măcinat şi tot felul de maşini
economice, pe cari le vând cu

preţuri moderate şi condi-
ţiuni de plată favorabile,
în rate.

== Cea mai mare garanţă. ==

Nime să nu-şi cumpere pluguri
sau maşini economice până nu cearcă
la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de maşini
în Blaj—Balázsfalva.

Desluşiri şi informaţiuni se
dau gratis.

(38) 28-52

Sprijiniţi industria română!